

Про підсумки діяльності публічних бібліотек Києва у 1 півріччі 2026 року

У I півріччі 2026 року публічні бібліотеки міста Києва здійснювали свою діяльність в умовах триваючої військової агресії проти України, забезпечуючи безперервність бібліотечного обслуговування населення та оперативно реагуючи на нові суспільні виклики. Попри складну безпекову ситуацію, пошкодження бібліотечних приміщень, необхідність працювати в умовах повітряних тривог і перебоїв з енергопостачанням, бібліотеки підтвердили свою роль як важливих центрів громадської стійкості, освіти, культури, соціальної підтримки та цифрової трансформації.

Аналіз діяльності бібліотек свідчить, що у першому півріччі 2026 року продовжилася трансформація бібліотек від традиційних книгозбірень до багатофункціональних громадських просторів. Значно розширився спектр соціальних, освітніх, психологічних та цифрових послуг, що відповідають актуальним потребам мешканців столиці.

КЛЮЧОВІ ПРІОРИТЕТИ I ПІВРІЧЧЯ 2026 РОКУ

Мобільність та інноваційність бібліотечного обслуговування: впровадження європейських стандартів доступу до книги через реалізацію проєкту мобільної бібліотеки (бібліобуса) для забезпечення рівних прав на культуру та інформацію.

Культурна дипломатія та міжнародне партнерство: інтеграція в європейський професійний простір, зміцнення прямих зв'язків із провідними бібліотечними інституціями країн Балтії та Польщі.

Соціальна ресоціалізація та інклюзія: розширення меж традиційної діяльності через підтримку вразливих верств населення - ветеранів у реабілітаційних центрах та осіб у пенітенціарних установах.

Популяризація та захист української спадщини: насичення фондів актуальною українською книгою, промоція класичної спадщини й сучасного поетичного слова, захист національного інформпростору.

Професійне блогерство та медійна присутність: ведення активної просвітницької діяльності через цифрові платформи

Запуск проєкту мобільної бібліотеки «Читай» (ПБ ім. Лесі Українки)

Транскордонний трансфер: У квітні 2026 року успішно скоординовано та завершено процес передачі з Польщі й бюрократичної реєстрації спеціалізованого автомобіля Івеко для створення київського бібліобуса.

Перший виїзд: У червні 2026 року мобільна бібліотека «Читай» здійснила свій перший офіційний виїзд, ставши важливою локацією на профільній бібліотечній конференції у дворі Київського

політехнічного інституту (КПІ). Проєкт відкриває нову сторінку у забезпеченні доступу до читання в умовах воєнного часу.

ЦРБ ім. П. Тичини за підтримки Програми ЄС «Креативна Європа» продовжувала реалізацію міжнародного проєкту «Бібліотеки емоцій заради добра». Бібліотека у новому форматі організувала 6 сесій, які сприяли зміцненню ментального здоров'я та суспільної згуртованості. У рамках проєкту отримано 100 примірників літератури, 2 стелажі, наліпки для маркування книжок та покажчики емоцій. Проєкт допоміг перетворити книгу на дієвий інструмент психологічного відновлення, а бібліотеку – на простір безпечного діалогу та взаєморозуміння;

Бібліотека ім. Є. Кравченка долучилась до реалізації Міжнародного інклюзивного проєкту «Герої на свободі: герої вивільнені». Проєкт передбачає впровадження програми сенсорного читання в європейських публічних бібліотеках та спрямований на допомогу дітям, які постраждали від війни або мають розлади аутистичного спектру;

Фахівчиня бібліотеки на Вишгородській, письменниця та дослідниця історії України **Оксана Зененко** нагороджена літературно-мистецькою премією імені Володимира Малика у номінації «Література та публіцистика» за історичні романи «Побратим гетьмана» та «Ад'ютанти України».

Завідувачка бібліотеки на Вишгородській **Леся Луцюк** відзначена дипломом за активну участь у проєкті «Ведмежатко у вишиванці» та вагомий внесок у популяризацію української культури й підтримку національних традицій через культурно-просвітницькі та освітні ініціативи.

Завідувачку бібліотеки «Джерело» (ЦБС «Свічадо») **Кравченко Тетяну Михайлівну** було відзначено почесною нагородою «Почесний працівник культури України» – досягнення, яке стало визнанням вагомого особистого внеску, результатом великих професійних і творчих зусиль, таланту та відданості бібліотечній справі!

Завідувачка бібліотеки імені М. Реріха **Світлана Чернова** стала лауреаткою Всеукраїнського фотоконкурсу до 20-річчя Всесвітнього дня вишиванки в межах Національного фестивалю «Код Нації».

Солом'янська ЦБС: підготовка і проведення трьох тижневих сесій навчання для бібліотекарів-координаторів Хабів цифрової освіти: міста Києва, Київської області, Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого; читання лекцій на курсах

підвищення кваліфікації бібліотечних працівників за темою «Діяльність бібліотек в умовах децентралізації» для бібліотекарів Київської області – дві сесії.

Зустріч-презентація для бібліотек ЦБС «Бібліотека майбутнього. Редизайн бібліотеки у багатофункціональний комунікативний простір» з викладачами Фахового коледжу мистецтв та дизайну КНУТД в **бібліотеці ім. І. Котляревського**.

Перейменування

Згідно з рішенням Київської міської ради V сесії IX скликання від 23.04.2026 №381/10848 перейменування бібліотеки імені Івана Сергієнка для дітей Централізованої бібліотечної системи Дніпровського району м. Києва на **Дитячу бібліотеку імені Марії Морозенко**.

МІЖНАРОДНА СПІВПРАЦЯ

ПБ імені Лесі Українки: продовжено активну роботу в межах меморандумів та налагодження постійної співпраці з бібліотеками у Вільнюсі, Кракові, Кишиневі, Варшаві та Гостині (Польща).

Завідувач відділу бібліотечних комунікацій ПБ імені Лесі Українки Віталій Білозір здійснив інтенсивне тижневе стажування, що проходило в місті Клайпеда (Литва). Поїздка, що об'єднала провідних українських фахівців, стала потужним простором для професійного обміну, здобуття нових інсайтів та закладання фундаменту для майбутніх міжнародних проєктів.

Солом'янська ЦБС: ЦРБ імені Григорія Сковороди – учасниця міжнародного проєкту Make-a-theek, що реалізується за підтримки Європейського Союзу в межах програми Horizon Europe, і метою якого є створення модульних мейкерспейсів на базі публічних бібліотек, а також – учасниця європейського проєкту «Бібліотеки емоцій заради добра», що реалізується за підтримки міжнародної організації Bibliothèques Sans Frontières «Бібліотеки без кордонів», для дослідження впливу читання на емоційний стан та когнітивні функції людей та загальний добробут суспільства.

Бібліотека «Преображенська» та бібліотека для дітей № 15 – учасниці міжнародного проєкту «Element of Play» у партнерстві з Rise Alliance for Children та Rise Ukraine. Проєкт використовує ігрові методики та читання як інструмент психологічної підтримки дітей.

ОСНОВНІ СТАТИСТИЧНІ ПОКАЗНИКИ РОБОТИ ПУБЛІЧНИХ БІБЛІОТЕК м. КИЄВА у I півріччі 2026 р.

Кількість зареєстрованих користувачів (ЄРК) – **380 122** осіб;

Кількість фізичних користувачів – **442 924** осіб (74,1% від плану).

Кількість фізичних відвідувань – **2 020 682** (62,7% від плану).

Кількість документовидачі – **6 047 971** прим. (55,3% від плану).

Читаність – 15,6. Обертаність – 1,9. Книгозабезпеченість – 9,2.

Переглядів, скачувань електронних ресурсів – **359 037**.

Станом на 01.07.2026 року фонд інформаційних ресурсів публічних бібліотек м. Києва нараховує **3 071 246** примірників документів, з них:

- книг – 2 913 555 ;

- періодичних видань – 142 856 ;

- інших видань – 14835 ;

Надійшло: **32 135** прим. (1% фонду)

Вибуло: **84 911** прим. (2,8% фонду).

Джерела поповнення бібліотечних фондів публічних бібліотек для дорослих м. Києва у I півріччі 2026 року

№	Джерела надходження документів	Кіл-ть	Сума	%
1.	Український інститут книги (УІК)	15	3930,00	0,1
2.	Міс. цільові програми	2307	591560,00	12,3
3.	Подаровані видавництвами, авторами	669	149811,00	3,7
4.	Подаровані користувачами	13675	2483615,35	73,0
5.	Через ОРФ	751	121397,00	4,0
6.	Заміна	450	72949,00	2,4
7.	Періодичні видання	852		4,5
	Всього:	18719	3423262,35	

ІНФОРМАЦІЙНЕ ТА ДОВІДКОВО-БІБЛІОГРАФІЧНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ КОРИСТУВАЧІВ

Запорукою успішної діяльності бібліотек у I півріччі 2026 року було якісне задоволення різноманітних інформаційних потреб користувачів: вивчення наявного попиту на інформацію, виявлення потреб у видах інформаційних послуг, пошук оптимальних механізмів поширення інформації. Здійснювалося вивчення інформаційних потреб, ступеня їх задоволення, визначення актуальності та цінності запропонованих ресурсів і послуг, формування інформаційної культури користувачів. Це сприяло ефективному використанню бібліотечного фонду, локальних і віддалених електронних ресурсів. Бібліотеки постійно працювали над модернізацією своєї діяльності, освоювали новітні цифрові інструменти для забезпечення системного, оперативного, якісного обслуговування користувачів.

Станом на 1.07.2026 року кількість виконаних інформаційно-бібліографічних довідок склала **45 395**, з них віртуальних: **101**.

БЕЗБАР'ЄРНІСТЬ, ІНКЛЮЗІЯ ТА ПІДТРИМКА ЗАХИСНИКІВ

Безбар'єрність у бібліотеках – це забезпечення рівного доступу до простору, інформації та послуг для ветеранів, людей з інвалідністю, маломобільних груп населення та інших категорій користувачів.

Наразі наявність безперешкодного доступу мають 91 бібліотека міста, 47 бібліотек обладнано пандусами/ліфтами. Значну увагу приділено психологічній підтримці та створенню безпечного безбар'єрного та інклюзивного середовища для відвідувачів різного віку:

- впродовж I півріччя забезпечувалося книгоношення додому людям з інвалідністю;
- у бібліотеках відбулись численні заняття, присвячені темі безбар'єрності: «Безбар'єрність як спілкування», «Безбар'єрність - це приймати людей такими, які вони є», «Безбар'єрність - це коли небайдужий до проблем інших». Проводились інклюзивні читання, творчі заняття, кейс-обговорення «Світ без бар'єрів: прокачай своє мислення».

Особливу увагу бібліотеки приділяли творчим практикам, що сприяють емоційному відновленню дітей та розвитку інклюзивного середовища;

- **інклюзивний спорт та творчість:** у бібліотеці ім. М. В. Гоголя проведено відкриту першість КДЮСШ «Прометей» з шашок для людей з ураженнями опорно-рухового апарату, а також шахово-шашкові турніри спільно з ГО «Об'єднання інвалідів «Джерело натхнення»;

- у бібліотеці № 115 для дітей започатковано соціальний проєкт «Різні, але рідні», а у межах проєкту «Світ без меж» бібліотека № 119 провела низку заходів для дітей з особливими освітніми потребами та дітей і молоді з інвалідністю, враховуючи можливості читачів долучитися до активної участі;

- окрему увагу було приділено популяризації доступності інформації для людей з порушеннями зору. До Всесвітнього дня азбуки Брайля організовано презентацію видань шрифтом Брайля «Світ на дотик» та тематичний перегляд літератури «Бачити світ серцем»;

- у бібліотеці ім. Є. Кравченка для юнацтва організовано **сенсорну міні-зону для інклюзивного читання**;

- у ЦБС «Свічадо» значну увагу приділено психологічній підтримці та створенню безпечного безбар'єрного та інклюзивного середовища для відвідувачів різного віку;

- у бібліотеці ім. Гната Юри на постійній основі реалізовувався проєкт «Коло ресурсу» за участі психологині Світлани Корольчук;

- у Міжнародний день людей із синдромом Дауна, працівники бібліотеки для дітей «Промінець» долучилася до спільної акції за участі дітей з особливими освітніми потребами, ГО «Санвей» та Федерації волонтерів. Учасники разом пакували подарункові набори для дітей з міста Ніжин;

- бібліотека «Книжкова світлиця» продовжує співпрацю з СДНЗ № 219 для дітей з вадами зору. Також в бібліотеці запрацював проєкт «Інтелектуальне асорті» з програмою «З Україною в серці»;

- у бібліотеці для дітей імені І. Світличного у партнерстві з ГО «Всесвіт у тобі» реалізується **щотижневий цикл занять креативної терапії**. Проєкт створює простір для творчої самореалізації, спілкування, взаємної підтримки та розвитку. Протягом півріччя проведено 47 занять, які відвідали 1087 осіб. І таких прикладів – десятки.

Упродовж півріччя бібліотечні працівники системно підвищували кваліфікацію з питань безбар'єрності, інклюзивної комунікації, психосоціальної підтримки та травмоорієнтованого підходу.

Водночас приміщення багатьох бібліотек залишається архітектурно недоступними для маломобільних груп населення. Відсутність пандусів, ліфтів, адаптованих входів та санітарних кімнат обмежує можливості безперешкодного відвідування закладу особами з інвалідністю та іншими маломобільними користувачами. Усвідомлюючи важливість

забезпечення безбар'єрності, колективи бібліотек продовжують впроваджувати заходи, спрямовані на формування інклюзивного інформаційного простору та створення рівних можливостей для всіх категорій відвідувачів.

У межах міської програми **«Підтримка киян – Захисників та Захисниць України»** на базі бібліотек продовжено надання комплексних послуг: від організації зручних коворкінг-місць для ВПО, до проведення занять з психоемоційного розвантаження, арттерапії та бібліотерапії із залученням кваліфікованих фахівців.

Бібліотеки здійснювали соціокультурну адаптацію та реабілітацію засобами змістовного дозвілля членів родин військовослужбовців ЗСУ – дружин, вдів, дітей, ветеранів, ВПО та осіб з інвалідністю.

До пам'ятних дат: Дня сім'ї, Дня Героїв України, Дня українського добровольця, Дня захисників і захисниць України у бібліотеках відбувались численні заходи з вшанування пам'яті наших воїнів: вечори-зустрічі із ветеранами, діючими військовослужбовцями, родинами загиблих захисників, які поділились власними історіями, досвідом служби та розповіли про мужність наших воїнів, добровольців, що стали на захист України з перших днів повномасштабної війни.

Так, у ПБ ім. Лесі Українки проведено 22 жіночих кіл психосоціальної підтримки для жінок із родин військовослужбовців. Створено і передано ляльки-мотанки на стабілізаційні пункти та безпосередньо в посилках захисникам. Продовжували вишивати оберегові сорочки для захисників-киян. «Льолямарафон» – міжнародний волонтерський благодійний проєкт зі створення вишитих оберегових сорочечок-льоль для дітей, народжених під час війни, в тому числі дітям діючих військових-киян. Лише за перше півріччя передали більше 50 льоль.

Разом з професійними психологами проводиться робота з родинами військових і військових на реабілітації (відвідуємо відділення післягострої та довгострокової реабілітації), організуємо красназавчі прогулянки, в тому числі для військових на кріслах колісних і членів їх родин.

На бібліотечних заходах (красназавчі лекції, екскурсії) присутні як військові, так і члени родин військових, кияни і ВПО (Маріуполь, Волноваха, Луганська область, Запоріжжя, Херсон і область).

Також долучились до Першого чемпіонату України з армрестлінгу та адаптивного армрестлінгу серед ветеранів та військових, який відбувся у Києві 1 травня 2026 року.

Організовано заходи з психологічної допомоги, зокрема, тренінг «Психологічний міст: відкрита розмова про комунікацію з УБД», майстер-клас з арт-реконструкції ляльки-мотанки «Янгол Охоронець», 6 виїзних заходів із захисниками у шпиталях – з соціокультурної адаптації.

У бібліотечному просторі бібліотеки ім. М. В. Гоголя відбулося відкриття авторської фотовиставки військового фотографа Віталія Сокура, яка була присвячена Дню Соборності України та відображала тему єдності українського народу в умовах сучасних випробувань. Фотороботи автора представляли образи захисників України, волонтерів та

громадян, які своєю щоденною працею підтримують державу. У цій же бібліотеці відбулася презентація документального фотопроєкту Олександра Плаксина «Руки між життям і війною». Проєкт присвячений роботі військових медиків та мужності українських захисників.

Важливим ресурсом є повнотекстова база статей «Свої Герої», що постійно поповнюється на сайті ЦБС Дніпровського району й акумулює матеріали про захисників України.

ДІЯЛЬНІСТЬ ХАБІВ ЦИФРОВОЇ ОСВІТИ У БІБЛІОТЕКАХ

Наразі у публічних бібліотеках Києва офіційно функціонують 63 ХАБИ цифрової освіти, в яких проводять навчання, надають групові та індивідуальні консультації з цифрової грамотності, створюють цифровий контент для користувачів різного віку за актуальними темами та є місцями підтримки, особливо для людей поважного віку.

Так в межах програми діяльності Хабу цифрової освіти на базі **ПБ ім. Лесі Українки** проведено:

- 10 уроків з курсу «Смартфон: зручно, просто, корисно», загальна кількість слухачів;
- 15 користувачів пройшла курси комп'ютерної грамотності «З ІТ на ти» та зареєструвалися на платформі «Дія. Освіта»;
- у межах проєкту «Твоя інформаційна та медіа-броня» проведено 2 інтерактивних заняття з медіаграмотності (ігри «Fit in Fakten»);
- проведено уроки «Основи роботи в програмі Canva» та «ШІ для смартфону» для людей старшого віку (18 слухачів).

Голосіївська ЦБС: У І півріччі продовжив роботу Інтернет-центр у ЦРБ «Голосіївська». Сучасні автоматизовані робочі місця для відвідувачів також функціонували на базі 6 бібліотек: «Деміївська», ім. М. В. Гоголя, Наталі Забіли для дітей, М. Т. Рильського, Марка Вовчка та ім. П. Й. Панча. Проведено 28 заходів.

Дарницька ЦБС: У І півріччі 2026 року в бібліотеках ЦБС для користувачів похилого віку організовано 14 індивідуальних та групових навчальних заходів «Цифрова впевненість. Отримання послуг через державний портал «Дія», консультування щодо реєстрації та оформлення документів «Онлайн-сервіси для щоденних потреб» в межах роботи ХАБів цифрової освіти за участі 25 користувачів. В Публічній бібліотеці № 160 сімейного читання відбулось 48 індивідуальних безоплатних навчань роботі на комп'ютері та в мережі Інтернет для людей похилого віку.

Дніпровська ЦБС: наразі працюють 6 ХАБів цифрової освіти, надано 290 консультацій, проведено 33 заходи, після капітального ремонту бібліотеки ім. Є. Кравченка для юнацтва створено новий комп'ютерний центр «Кімната цифрової підтримки», який перетворився на сучасну, динамічну та безбар'єрну локацію. Тут можна не лише скористатися мережею, а й здобути важливі цифрові навички, поспілкуватися чи реалізувати власні проєкти.

Оболонська ЦБС: впроваджується проєкт «Цифрова освіта в бібліотеці». Окремо для дітей та дорослих проводяться групові та індивідуальні консультації з цифрової

грамотності в Цифровому хабі бібліотеки. Створюється цифровий контент для користувачів різного віку за актуальними темами.

Подільська ЦБС: ЦРБ ім. І. Франка, універсальної публічної бібліотеки № 11, Етнобібліотеки та БСЧ ім. А. Дімарова продовжують функціонувати як сучасні простори підтримки, навчання та цифрової взаємодії, допомагаючи користувачам опановувати необхідні цифрові навички, щоб упевнено орієнтуватися в інформаційному середовищі. Тут проводились курсові заняття та надавалась консультативна допомога користувачам, здебільшого літнього віку.

Солом'янська ЦБС: за звітний період проведено 408 навчальних занять з інформаційних технологій для користувачів, учасниками яких стали 943 особи. Крім того, для працівників бібліотек організовано 199 навчальних заходів, спрямованих на підвищення рівня цифрових компетентностей та опанування сучасних цифрових інструментів.

Найактивнішим хабом цифрової освіти є бібліотека №11, де триває реалізація просвітницького проєкту «**У світі медіаграмотності**», що спрямований на підвищення рівня медіаінформаційної компетентності користувачів, формування навичок критичного мислення та безпечної поведінки в цифровому середовищі.

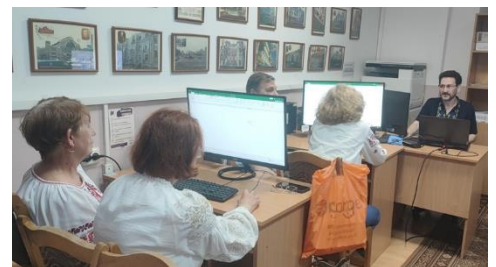
В ЦРБ імені Григорія Сковороди проходить курс з програмування у візуальному середовищі Scratch у межах проєкту «Кодик», започаткованого у 2025 році. Під час занять діти опановують основи алгоритмічного мислення, знайомляться з базовими принципами програмування, створюють власні інтерактивні історії, анімації та комп'ютерні ігри.

Шевченківська ЦБС: бібліотека ім. М. Костомарова проводить навчання з комп'ютерної, Інтернет та мобільної грамотності для мешканців громади, користувачів бібліотеки та бібліотечних фахівців ЦБС:

курси з комп'ютерної грамотності «Курсор на мрію» та з II кварталу - курси з поглибленого вивчення Інтернет «Helsi та Дія: крок за кроком»;

курс з мобільної грамотності для початківців «Зі смартфоном на «ти»: 5 теплих зустрічей у бібліотеці» та з II кварталу - розпочато поглиблений Курс вивчення смартфона «4 зустрічі у цифровому світі.

Проведено курси комп'ютерної та цифрової грамотності спільно з Університетом третього віку «Протон» в бібліотеці ім. О. Шварцмана.

Особливої уваги заслуговує системний підхід окремих ЦБС до розвитку цифрових компетентностей не лише користувачів, а й самих бібліотечних працівників.

СОЦІОКУЛЬТУРНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Соціокультурна діяльність бібліотек охоплювала широкий спектр напрямів, серед яких:

- підтримка ментального та фізичного здоров'я (психологічні зустрічі, арттерапевтичні заняття, «Емоційні читання», «Цілющі вечори», «Уроки здоров'я» та інші практики);
- популяризація читання та української книги (творчі зустрічі з письменниками, презентації нових видань, поетичні читання, читацькі клуби);

- національно-патріотичне виховання й збереження історичної пам'яті;
- мистецька й культурно-просвітницька діяльність (художні виставки, концерти, творчі зустрічі, лекції, майстер-класи та презентації);
- інформаційна та кібербезпека, медіаосвіта;
- розвиток творчих здібностей дітей і молоді (майстер-класи, творчі студії, клуби за інтересами);
- профорієнтаційна робота (профорієнтаційні зустрічі, лекції та практичні заняття);

Всього у 1 півріччі бібліотеками Києва організовано і проведено 9 093 літературні, культурно-мистецькі, творчі і просвітницькі заходи, з них – 4 604 – з особистісного розвитку. Аудиторія заходів склала 162 525 осіб. Організовано 7 527 літературних та художніх виставок

Бібліотеки міста також беруть активну участь у відпочинковій програмі «Літо 2026»

Помітно зростає частка заходів особистісного розвитку, психологічної підтримки, медіаграмотності, патріотичного виховання та культурної дипломатії.

Це свідчить про переорієнтацію бібліотек на комплексну роботу з громадою.

ДІЯЛЬНІСТЬ ГУРТКІВ, КЛУБІВ У БІБЛІОТЕКАХ

Одним із найбільш затребуваних напрямів діяльності публічних бібліотек міста Києва залишається організація роботи гуртків, клубів та творчих об'єднань, які сприяють розвитку неформальної освіти, змістовному дозвіллю, соціальній інтеграції та зміцненню громадських зв'язків.

Станом на 1 липня 2026 року у публічних бібліотеках столиці функціонують **понад 270 гуртків, клубів та об'єднань** для різних категорій користувачів. Їх діяльність охоплює широкий спектр напрямів: літературно-мистецький, мовний, краєзнавчий, творчий, інтелектуальний, психологічний, екологічний, патріотичний, інформаційно-освітній, спортивно-оздоровчий та волонтерський.

Особливої популярності набувають мовні клуби, що сприяють розвитку комунікативних навичок, інтеграції внутрішньо переміщених осіб, підтримці процесів українізації та міжкультурного діалогу. Так, у бібліотеках міста успішно працюють **понад 60 розмовних клубів української мови**, які стали відкритими майданчиками для всіх охочих удосконалити знання державної мови, подолати мовний бар'єр та вільно спілкуватися українською у повсякденному житті.

Не менш затребуваними залишаються клуби вивчення іноземних мов. Наразі у бібліотеках функціонують **27 мовних клубів**, серед яких: **22 – англійської мови, 2 – польської, по одному клубу іспанської, італійської та німецької мов.** Заняття проводяться як для дітей і молоді, так і для дорослих та людей поважного віку, сприяючи розвитку мовних компетентностей, розширенню можливостей для освіти, професійного розвитку та міжкультурної комунікації.

Значна частина клубних формувань працює на постійній основі протягом багатьох років, водночас бібліотеки активно започатковують нові об'єднання відповідно до актуальних запитів громади. Зростає кількість творчих студій, психологічних груп підтримки, читацьких клубів, майстерень декоративно-ужиткового мистецтва, шахових клубів, гуртків цифрової грамотності, клубів настільних ігор, краєзнавчих та екологічних об'єднань.

В умовах воєнного стану клубна діяльність набула особливого соціального значення. Бібліотечні клуби стали безпечними просторами для спілкування, психологічної підтримки, творчої самореалізації та емоційного відновлення дітей і дорослих. Вони сприяють згуртуванню громади, інтеграції внутрішньо переміщених осіб, підтримці ветеранів та членів їхніх родин, розвитку діалогу поколінь й формуванню активного громадянського середовища.

ВОЛОНТЕРСТВО У БІБЛІОТЕКАХ

Волонтерство остаточно стало одним із стратегічних напрямів роботи бібліотек.

Практично всі бібліотечні системи реалізують довгострокові волонтерські ініціативи:

- плетіння маскувальних сіток;
- виготовлення адаптивного одягу;
- створення бліндажних свічок;

- гуманітарна допомога військовим;
- підтримка шпиталів;
- психологічна допомога.

Волонтерська діяльність уже не є окремою акцією, а інтегрована у повсякденну роботу бібліотек, до прикладу:

Голосіївська ЦБС: У бібліотеках району понад три роки діє постійний волонтерський осередок, який об'єднує працівників, читачів та мешканців громади.

Основними напрямками роботи є виготовлення теплих речей для військових (в'язання шкарпеток, пледів, сидушок), збір продуктів харчування та засобів особистої гігієни. Також працівники бібліотек підтримують поранених військових, які проходять лікування та реабілітацію у шпиталях і медичних закладах, підтримують військовослужбовців 540-го зенітного ракетного полку ППО, 82-ї окремої десантно-штурмової бригади, окремий розвідувальний батальйон.

У співпраці з волонтерами Соціально-культурного центру «Сорока» (м. Хмельницький) працівники бібліотеки забезпечують необхідними речами захисників на передовій

- **Дарницька ЦБС:** В БСЧ №143 спільно з громадською організацією «Дарницька мотанка» організовано 6 занять волонтерської групи «Зігрій захисника» із виготовлення теплих речей для воїнів ЗСУ, відвідування яких склало понад 80 осіб.

Деснянська ЦБС: За звітний період працівники бібліотек разом з волонтерами зібрали та передали художню літературу воїнам в шпиталь, на фронт «Іноземному легіону», в м. Лиман Донецької області. Відправили маскувальні сітки у гарячі точки для бійців батальйонів «Свобода» Бригади Швидкого Реагування НГУ «Рубіж», ТРО Деснянського району.

Дніпровська ЦБС: У співпраці з ГО «Мішок» та волонтерською спільнотою «Русанівська сіточка» в бібліотеках організовано пункти плетіння маскувальних сіток та виготовлення бліндажних свічок. За півріччя бібліотеки на Русанівці та ім. Г. Тютюнника для дітей відправили на фронт **448 маскувальних сіток.**

За допомогу Збройним Силам України колектив ЦБС Дніпровського району м. Києва отримали відзнаки та Подяки.

Оболонська ЦБС: бібліотекарі плетуть маскувальні сітки (з 2014 року), організовують збір дитячих малюнків для захисників, проводять ярмарки дитячої творчості, а зароблені кошти передають на потреби ЗСУ. Долучаємось до терапевтичної допомоги в шпиталях для військових: ліпнина з глини, малювання та виготовлення оберегів. Бібліотекарі бібліотеки «Обрій» для дітей долучились до збору речей дітям Лиманської громади. Також в бібліотеці "Обрій" для дітей постійно проводиться збір книжок для дітей українською мовою, а також листівок-малюнків для ЗСУ.

Подільська ЦБС: Етнобібліотека та бібліотека імені Ганни Чубач для дітей продовжують бути місцем для діяльності волонтерської організації «Маскувальна сітка та маскувальні костюми. Виноградар. Гонгадзе» (плетення маскувальних сіток для воїнів ЗСУ).

Бібліотекарка бібліотеки ім. А. Головка Анастасія Демидова – одна з фасилітаторів «DrumStrong Ukraine»,

української філії американської благодійної організації «DrumStrong». У рамках проекту в Києві та області у лікарнях, дитбудинках, реабілітаційних центрах, громадських організаціях відбуваються інтерактивні ритмічні терапевтичні сесії для дітей, дорослих, військових, волонтерів, пацієнтів та медичного персоналу. Основна задача проекту, сприяти психологічному розвантаженню українців, допомога в подоланні стресу, налагодження міжособистісних зв'язків, зменшення відчуття ізоляції в учасників, вивільнення накопиченої фізичної напруги, печалі чи агресії в безпечний спосіб. Подібні практики підсилюють самооцінку, відчуття контролю та присутності у моменті і сприяють вираженню емоцій, які складно передати словами.

Бібліотеки **Святошинського району** продовжують активно волонтерити і наближати перемогу. Серед партнерів і друзів - «Кікімори з Микільської Борщагівки» (збір російськомовних книжок на переробку), БО «Україна це Ти», ГО «Здорова Нація», БО «БФ «З теплом у серці» (організація шкільних ярмарків та зборів для захисників), волонтери напряму «Психічного здоров'я та психосоціальної підтримки» Червоного Хреста Святошин, Центр волонтерства «Київ Хесед Джойнт».

Солом'янська ЦБС: Одним із наймасштабніших напрямів роботи стала діяльність громадської ініціативи «В'яжемо для Перемоги», що діє на базі ЦРБ імені Григорія Сковороди. Упродовж звітного періоду волонтери виготовили **544 адаптивні та реабілітаційні вироби**, які були передані до шпиталів, на передову в Сумську, Херсонську, Харківську, Запорізьку та Дніпропетровську області, а також в евакуаційний потяг.

Активно розвивався міжбібліотечний волонтерський проект «Шити – Жити», (бібліотеки «Солом'янська», ЦРБ імені Г. Сковороди, імені І. Світличного та імені М. Реріха). За шість місяців виготовлено **924 адаптивні вироби**, які передані до стабілізаційних пунктів міста Павлограда, військових підрозділів, шпиталів Києва, а також військовослужбовцям, які виконують бойові завдання на Запорізькому та Миколаївському напрямках.

У Шевченківській ЦБС продовжує діяти бібліотечно – волонтерський проєкт «#бібліотека_волонтер»: триває співпраця з групою волонтерів «Татарські сітки», та започатковано власний проєкт «Книга, нитка, оберіг», тривають волонтерські проєкти у бібліотеках «Сильні разом»: допомога ЗСУ, дитячим будинкам прифронтової Сумщини, медичним стабілізаційним пунктам, військовим звільнених з полону, проєкти «Пліч-о-пліч», «Вузлики Перемоги»; плетіння маскувальних сіток, майстер-класи з виготовлення оберегів, які обов’язково відправляються разом з маскувальними сітками Захисникам – аплікації, браслети, ляльки-мотанки, малюнки тощо.

ПРОГРАМНО - ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ

У публічних бібліотеках м. Києва наразі впроваджуються і діють понад **190** проєктів, як власних, так і у співпраці з партнерами, вони охоплюють:

- цифрову освіту;
- екологічну тематику;
- інклюзію;
- здоровий спосіб життя;
- культурну спадщину;
- психологічну підтримку;
- популяризацію читання тощо.

До прикладу:

- **«Лесине коло суботньої поезії»:** проєкт дитячого читання, у межах якого відбулися зустрічі з провідними українськими письменниками Сашком Дерманським та Іваном Андрусяком;

- проєкт **«Незгасаючі сенси крізь ґрати»**. Відбувся перший показ і обговорення фільмів Міжнародного кінофестивалю «SVITLO» із засудженими, що перебувають у місцях позбавлення волі – в межах продовження проєкту **«Видима бібліотека»** (ПБ імені Лесі Українки);

- **«Бібліотека і війна: єднаємось заради перемоги»**, проєкт, спрямований на підтримку громадян, збереження історичної пам’яті та висвітлення подій сучасної України (бібліотека ім. М. П. Стельмаха);

- **«Puzzlecrossing та ігротека»:** проєкт бібліотеки ім. А. Головка базується на принципах екологічності, безкоштовного обміну та спільного споживання. Він працює за аналогією до популярного буккросінгу. Користувачі приносять у дарунок бібліотеці пазли, якими вони вже скористалися, і натомість безкоштовно беруть нові набори для складання вдома. Після завершення збирання пазли повертаються до бібліотечного фонду обміну, що забезпечує безперервний та циклічний колообіг ігор у громаді.

Завдяки інформаційній кампанії у соціальних мережах, проєкт миттєво отримав живий відгук. Користувачі вже передали бібліотеці велику кількість різних пазлів;

– **«Сенсорна мапа»:** новий інтерактивний проєкт з інформацією про видатних постатей, на честь яких перейменовано вулиці Дніпровського району м. Києва (ЦРБ ім. П. Тичини);

- **«КЖМ. Кальковане Жестове Мовлення»** – проєкт клубу ЦРБ «Свічадо» Це саме та форма жестової мови, яка відповідає граматиці української мови. Мета клубу – створити простір, де можна ділитися один з одним знаннями, популяризувати жестову мову та долати бар'єри.

Впродовж півріччя **всі бібліотеки** Солом'янки продовжували працювати як учасниці проєкту **«Здорові бібліотеки»**, який реалізується у межах українсько-швейцарської ініціативи «Скорочення поширеності факторів ризику неінфекційних захворювань (НІЗ) в Україні» (скорочено – «Діємо для здоров'я») та впроваджується Швейцарською агенцією розвитку та співробітництва (SDC) спільно з фондом «Бібліотечна країна». А ЦРБ імені Григорія Сковороди отримала спортивний інвентар та медичне обладнання для облаштування «Куточку здоров'я».

Реалізація програмно-проєктної діяльності у I півріччі 2026 року підтвердила ефективність проєктного підходу як одного з ключових інструментів розвитку бібліотек. Поєднання загальносистемних програм, авторських ініціатив бібліотек і партнерських проєктів забезпечило комплексне вирішення освітніх, культурних, соціальних та інформаційних завдань, сприяло розвитку нових бібліотечних послуг, зміцненню партнерських зв'язків і посиленню ролі бібліотек як сучасних центрів розвитку громади.

НОВИНКИ У КРАЄЗНАВЧІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

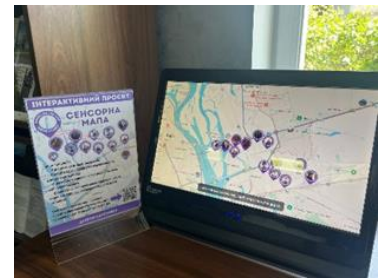
Краєзнавча діяльність публічних бібліотек у I півріччі 2026 року була спрямована на розвиток сучасної моделі локального краєзнавства, яка поєднує дослідницьку, просвітницьку, екскурсійну, музейну, цифрову та видавничо-інформаційну діяльність.

Бібліотеки дедалі частіше:

- оцифровують локальні історичні матеріали;
- створюють власні цифрові ресурси;
- проводять тематичні екскурсії;
- розробляють інтерактивні проєкти;
- співпрацюють із дослідниками та екскурсоводами тощо.

Тож краєзнавча діяльність поступово інтегрується у цифровий інформаційний простір.

Також бібліотеки Києва продовжують розвивати напрям збереження історико-культурної спадщини Києва, організовуючи тематичні виставки, лекції, зустрічі та екскурсії та ведуть активну роботу з популяризації краєзнавчих «цікавинок» своїх районів, добору краєзнавчих інформаційних довідок, приймають участь у громадських слуханнях і обговореннях щодо перейменування та відновлення історичних назв вулиць.

Упродовж звітнього періоду продовжено реалізацію довгострокового краєзнавчого проєкту «**Наш район - Дніпровський**» з дослідження житлових масивів району. Цьогоріч увагу фахівців було зосереджено на Гідропарку.

У співпраці з київськими гідами проведено екскурсії Києвом для користувачів бібліотек. У ЦРБ ім. Г. Сковороди триває оцифрування фотографій, газет, історичних карт, документів та інших першоджерел із власної колекції. На основі цих матеріалів створюється новий локальний цифровий контент, який використовується для наповнення української Вікіпедії та електронних інформаційних ресурсів бібліотеки. Важливою складовою роботи залишається популяризація історико-культурної спадщини району. До музейної кімнати та кімнати-музею транспорту ЦРБ проведено 8 екскурсій, які відвідали 126 осіб. Також, впродовж звітнього періоду продовжено цикл авторських лекцій києвознавця Олександра Михайлика. Були представлені нові дослідження, присвячені історії Солом'янського району, архітектурі, транспорту, видатним особистостям, розвитку торгівлі, науки та культури тощо.

Таке поєднання лекційної, екскурсійної, музейної, цифрової та видавничої роботи сприяє формуванню відкритого локального інформаційного простору, збереженню історичної пам'яті та зміцненню локальної ідентичності громади.

БІБЛІОТЕКИ КИЄВА, ЯКІ ПОСТРАЖДАЛИ ВІД ВІЙНИ

У I півріччі 2026 року від ракетних атак по столиці постраждали приміщення 14 публічних бібліотек.

24 січня 2026 року внаслідок масованої ракетної атаки потужна вибухова хвиля завдала значних пошкоджень приміщенню бібліотеки ім. Наталі Забіли для дітей (Голосіївський район): було вибито вітринні вікна, утворилися тріщини у стінах та пошкоджено внутрішнє оздоблення. 27 січня через аварійний стан внутрішньобудинкових комунікацій будинку, де розташована бібліотека, стався масштабний розрив тепломережі та два значні zalиття приміщень. Вода проникла до бібліотеки, а відсутність опалення та електропостачання значно ускладнила роботу закладу. Температура у приміщеннях становила від 0 до +3 °C. У цих надзвичайних умовах колектив бібліотеки продовжив працювати.

Бібліотека ім. Ю. Смолича та адміністративний відділ Центральної районної бібліотеки ім. В. Стуса ЦБС Дарницького району, які розташовані в одному приміщенні за адресою: м. Київ, вул. Здобунівська, 3-а, зазнали пошкоджень та потребують ремонту.

Станом на 1 липня 2026 року пошкоджені вікна універсальної публічної бібліотеки №11. 6 липня 2026 року ударною хвилею від ракетного удару пошкоджено приміщення ЦРБ ім. І. Франка: вибиті вітринні вікна, пошкоджена стеля в читальній залі, абонементі, коридорах, зруйновані внутрішні перегородки тощо (Подільська ЦБС).

28 квітня 2026 року унаслідок ракетно-дронові атаки у приміщенні бібліотеки естетичного виховання імені О. Довженка було пошкоджено вікна. Попри наслідки, бібліотека забезпечила безперервне бібліотечне обслуговування населення та продовжила реалізацію запланованих заходів.

25 травня внаслідок ворожих обстрілів постраждали Бібліотека на Дегтярівській, бібліотеки ім. А. Костецького для дітей, ім. Д. Білоуса та № 9 для дітей – пошкоджені вікна та входні двері. Бібліотека на Дегтярівській постраждала

двічі – ще й у червні цього року.

Незважаючи на пошкодження жодна бібліотека не припинила свою роботу. Змінилися умови роботи, але незмінною залишилася її основна місія – забезпечення доступу до знань, культури, творчості та спілкування.

Ремонти:

Голосіївська ЦБС: бібліотека № 15 для дітей закрита на капітальний ремонт.

Дніпровська ЦБС: після капітального ремонту бібліотеки ім. Є. Кравченка для юнацтва створено новий комп'ютерний центр «Кімната цифрової підтримки», який перетворився на сучасну, динамічну та безбар'єрну локацію. Тут можна не лише скористатися мережею, а й здобути важливі цифрові навички, поспілкуватися чи реалізувати власні проєкти.

Оболонська ЦБС: розпочато ремонт в ЦПРБ «Почайна», ПБ № 138, в бібліотеці «Обрій» та імені Олени Пчілки для дітей.

Шевченківська ЦБС: ЦРБ ім. Є. Плужника та бібліотека ім. С. Скляренка з 2021 року знаходяться в стані ремонту, який призупинено з огляду на військовий стан.

ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ПЕРСОНАЛУ

Методична діяльність бібліотек спрямована на професійний розвиток бібліотечних працівників, впровадження сучасних підходів до бібліотечного обслуговування, поширення кращих практик та зміцнення ролі бібліотек як центрів освіти, цифрової трансформації й розвитку громад.

ПБ ім. Лесі Українки: у I півріччі 2026 році відбулись 8 заходів з підвищення фахового рівня, у яких взяли участь 270 учасників, з них:

- спільно із залогом медіаресурсів організовано методичний семінар та екскурсію для працівників публічних бібліотек Києва «Кібербезпека та захист персональних даних читачів бібліотеки в умовах цифровізації» (2.04, 28 учасників.);
- організували та провели засідання за круглим столом «Зелена безбар'єрність: бібліотека як екопростір для всіх» (4.06, на базі бібліотеки на Пріорці, 70 учасників);

- провели семінар для працівників бібліотек «У партнерстві з природою: літні еко-орієнтири для сучасних читачів». Спікер – Ірина Санковська. (17.06, сертифікати, 78 учасників).

26 бібліотекарів пройшли курс тренінгу координаторів ХАБів у межах проєкту «Бібліотеки розвивають цифрову грамотність задля посилення стійкості громад та відновлення», що втілює ВГО Українська бібліотечна асоціація за підтримки Програми розвитку ООН (ПРООН) в Україні у межах «Проєкту підтримки Дія», що реалізується за фінансування Швеції, та у співпраці із Міністерством цифрової трансформації України, що поширює можливості бібліотек, як ХАБів цифрової освіти.

На сайті ПБ імені Лесі Українки був створений розділ «Київські бібліотечні новини», де збираються важливі і актуальні події, що відбуваються у бібліотеках міста: <https://lukl.kyiv.ua/kiyivski-bibliotechni-novini/>.

Також працівники бібліотек пройшли онлайн-тренінг із надання Першої психологічної допомоги від Товариства Червоного Хреста України та взяли участь у циклі навчань Всеукраїнської програми ментального здоров'я «Ти як?», міжнародних вебінарах із дитячої психіатрії, бібліотерапії та травмоінформованого підходу тощо.

11 березня в ЦРБ ім. І. Франка відбувся «Бібліоярмарок-2026», який представив напрацювання публічних бібліотек ЦБС у 2025 році. 11 бібліотек презентували свої роботи: окремі та серійні видання бібліографічних покажчиків, нарисів, рекомендаційних списків літератури та буклетів, присвячених знаменним подіям і датам, визначним особистостям, цікавим темам, а також яскраві різноманітні рекламні видання.

У межах системи регулярно відбуваються заходи з професійного розвитку, модульні навчання, присвячені актуальним проблемам бібліотечної діяльності, колеги постійно займаються саморозвитком, беруть участь у тренінгах, семінарах, які проводять ГО «Українська бібліотечна асоціація» (УБА), НБУ ім. Ярослава Мудрого, обласні наукові бібліотеки тощо.

У професійних групах відбувається найпродуктивніший діалог з колегами, обмін новинами, важливими для бібліотечної галузі, та інноваційними формами роботи.

Всі бібліотеки доєдналися до опитування XIV, XV, XVI та XVII етапу дослідження «Публічні бібліотеки України в умовах російської збройної агресії», яке проводить НБУ імені Ярослава Мудрого.

Методична діяльність у I півріччі 2026 року засвідчила високий рівень професійної активності працівників бібліотек Києва. Поєднання власної експертної діяльності з безперервним професійним навчанням сприяє впровадженню сучасних бібліотечних практик, підвищенню якості послуг та зміцненню позицій бібліотек як відкритих центрів освіти, культури, цифрової трансформації та суспільного розвитку.

ПУНКТИ НЕЗЛАМНОСТІ У БІБЛІОТЕКАХ

Наразі у публічних бібліотеках міста функціонують **39** Пунктів незламності та **6** укриттів, які забезпечені необхідним обладнанням, зокрема: генераторами та зарядними

станціями, що дає можливість мешканцям громади отримати підтримку під час перебоїв з електропостачанням та перебувати у безпечному просторі.

Водночас підтримку надавали не лише бібліотеки, офіційно визначені Пунктами Незламності. Працівники всіх бібліотек міста, виходячи з власних можливостей, відкривали свої простори для відвідувачів, допомагаючи задовольнити їхні найнеобхідніші базові потреби. Така практика ще раз підтвердила, що сучасна бібліотека є важливою складовою системи громадської взаємодопомоги.

Також аналіз діяльності дозволяє виокремити низку **проблемних** питань:

- скорочення бібліотечних фондів;
- недостатні обсяги бюджетного комплектування;
- пошкодження бібліотек внаслідок російських обстрілів;
- необхідність капітальних ремонтів окремих приміщень;
- недостатній рівень фізичної доступності будівель;
- необхідність подальшого оновлення матеріально-технічної бази;
- нерівномірний рівень цифрового розвитку окремих бібліотек тощо.

Незважаючи на існуючі проблеми, діяльність публічних бібліотек Києва у I півріччі 2026 року засвідчила високий рівень адаптивності бібліотечної мережі до умов воєнного часу. Упродовж звітнього періоду бібліотеки столиці продовжували розвиватися як сучасні громадські простори, поєднуючи традиційні бібліотечні функції з новими суспільними потребами. Вони забезпечували мешканцям Києва можливість навчання, спілкування, творчої самореалізації, отримання психологічної підтримки, участі у волонтерських та соціокультурних ініціативах, сприяючи зміцненню згуртованості громади та формуванню її стійкості до викликів воєнного часу. Особлива увага приділялася розвитку читацької культури, підтримці українського книговидання, створенню сучасного інформаційного середовища та впровадженню нових форматів бібліотечних послуг відповідно до актуальних потреб суспільства.

Позитивними результатами звітнього періоду стали розвиток міжнародного партнерства, запуск мобільної бібліотеки, активне впровадження цифрових сервісів, розширення інклюзивних практик, високий рівень волонтерської діяльності та значне зростання проєктної активності бібліотек.

З огляду на отримані результати можна констатувати, що публічні бібліотеки Києва впевнено трансформуються у сучасні багатофункціональні центри громади, які забезпечують не лише доступ до інформації, а й виконують важливу гуманітарну, освітню, соціальну та культурну місію в умовах війни.

Підготовлено на основі інформацій про діяльність бібліотек районних мереж та Публічної бібліотеки імені Лесі Українки.

Укладач: Іванова І.М.

©Публічна бібліотека імені Лесі Українки для дорослих міста Києва, 2026